

Profesorius Bronius Balčytis – matematikos vadovėlių autorius

Algirdas Ažubalis

Lietuvos karo akademija

Šilo g. 5a, LT-09209 Vilnius

E. paštas: algirdas.azubalis@gmail.com

Santrauka. Bronius Balčytis (g. 1926 m.), profesorius, habilituotas socialinių mokslų (edukologijos) daktaras, 1970–1973 m. parengė matematikos mokymo sistemą Lietuvos trimeči pradinėi mokyklai, Lietuvos pradinės mokyklos matematikos programą ir mokymo metodinės sistemos metmenis (1991–1997). Matematikos vadovėlių, knygų mokytojams, studentams ir vaikams (kai kurios su bendraautoriais), daugiau kaip 100 kitų publikacijų autorius. Daug jo knygų išversta į lenkų ir rusų kalbas.

Raktiniai žodžiai: matematikos mokymo sistema, pradinė mokykla, vadovėliai, knygos mokytojams.

Šiais metais sukako 90 metų nuo žymiausio mūsų dienų Lietuvos matematikos didaktikos specialisto Broniaus Balčyčio gimimo, 68 metai nuo penkiasdešimt du metus trukusios jo pedagoginės veiklos pradžios rengiant būsimuosius Lietuvos pradinių klasių mokytojus mokyti matematikos bei keliant jau dirbančių mokytojų kvalifikaciją šioje srityje ir 62 metai nuo jo mokslinės veiklos pradžios. Šio straipsnio tikslas – apžvelgti prof. habil. dr. Bronislovo Balčyčio įnašą į matematikos didaktiką. Straipsnį rengiant panaudoti tyrimo metodai – prof. habil. dr. Bronislovo Balčyčio knygų ir straipsnių analizė.

Bronius Balčytis gimė 1926 m. vasario 14 d. dab. Šilutės raj., Pauparių k., profesorius (1979), habilituotas daktaras (socialiniai mokslai, edukologija) (1994), Lietuvos matematikų draugijos narys. 1934–1938 m. mokėsi dab. Šilutės rajono Grigališkės pr. mokykloje, 1938–1940 m. – Žemaičių Naumiesčio šešiametėje pradžios mokykloje, 1940–1944 m. – Žemaičių Naumiesčio progimnazijoje, 1944–1946 m. – Švėkšnos gimnazijoje, 1946–1948 m. studijavo Klaipėdos mokytojų instituto Fizikos ir matematikos skyriuje, 1954 m. baigė matematikos studijas Vilniaus pedagoginio instituto neakivaizdiniame skyriuje. 1945 m. B. Balčytis dirbo Šilutės mašinų-traktorių stoties vyr. buhalteriu, 1947–1949 m. – Klaipėdos mokytojų seminarijos vyr. buhalteriu, 1947–1958 m. šios mokytojų seminarijos (pedagoginės mokyklos) dėstytoju, 1958–1972 m. dirbo Šiaulių pedagoginio instituto matematikos katedros vyr. dėstytoju, vedėju, docentu, 1973–1978 m. – pradinio mokymo katedros docentu, 1979–1992 m. – profesoriumi, 1992–1998 m. buvo Šiaulių universiteto Matematikos didaktikos katedros vedėjas, 1998–1999 m. – profesorius. 1999 m. išėjo į pensiją.

Mokslinė B. Balčyčio veikla prasidėjo 1954 m., kai jis paskelbė pedagoginėje periodikoje pirmąjį savo straipsnį. Nuo to laiko vien Lietuvos sovietinėje pedagoginėje periodikoje jis paskelbė virš 50 straipsnių. Dar virš 30 straipsnių jis paskelbė bu-

vusios SSRS pedagoginėje periodikoje, respublikinėse, sąjunginėse ir tarptautinėse mokslinėse konferencijose [1]. Kaip matematikos didaktikos specialistas mokslininkas jis savo statusą įtvirtino 1966 m. Peterburge (buv. Leningrade) apgindamas pedagogikos mokslų kandidato (dab. daktaro) disertaciją [2]. Kaip jau minėta, 1994 m. jis apgynė habilitacinį darbą Vilniaus pedagoginiame universitete [6, 5]. Apgynęs disertaciją 1966 m., jis tapo pirmuoju ir tuo metu vieninteliu pradinės matematikos didaktikos specialistu Lietuvoje. Kaip tik tuo metu SSRS buvo imta ruošti realizuoti visuotinio vidurinio mokymo įvedimą nuo 1970 m., taigi ir rengti naujas mokymo programas bei vadovėlius. Maskvoje vyko visasąjunginiai pasitarimai tais klausimais. Buvo priimta nauja matematikos mokymo kryptis, pagrįsta aibių teorijos logika, kuri XX a. viduryje plito iš pradžių Prancūzijoje, po to ir visame Vakarų pasaulyje. Visą matematiką, taigi ir jos mokymą imta grįsti Nikola Burbaki (*Nicolas Bourbaki*) slapyvardžiu pasivadinusios prancūzų matematikų grupės, susibūrusios 1937 m., darbai. Grupės tikslas buvo įgyvendinti žymaus vokiečių matematiko Davido Hilberto (*Hilbert*, 1896–1943) idėją – apžvelgti įvairias matematines idėjas formalioju aksiominiu metodu. Šia idėja buvo susižavėta ir matematikos didaktikoje, į mokyklinį matematikos kursą įvedant daug aibių teorijos pradmenų. Svarstant pradinio ugdymo problemas, matematikos mokymą pradinėse klasėse, trys docentai: Bronius Balčytis iš Šiaulių universiteto, Janis Mencis (*Mencis*, 1914–2011) iš Liepojos pedagoginio instituto (Latvija) ir Olafas Prinitas (*Prinitis*, 1924–2006) iš Tartu universiteto (Estija), remdamiesi tuo, kad įvedamose programose buvo labai akcentuojamas ir visų dalykų mokymo integravimas su realiu gyvenimu bei kitais mokomaisiais dalykais, iškėlė tokią idėją: „Neįmanoma integruoti matematikos mokymo pradinėse klasėse su realiu gyvenimu, jei iš to paties, Maskvoje parašyto vadovėlio mokysime vaikus ir Klaipėdoje su Liepoja, ir Tartu, ir Vorkutoje, ir Vladivostoke, ir Taškente, ir Kaukaze... Kas aišku europinės dalies vaikui, tas bus neaišku pietiečiui, Kaukazo kalniečiui ar šiauriečiui. Todėl prašome leisti pagal vieningą programą kurti vadovėlius atskiroms respublikoms“. Šią idėją palaikė ir Gruzijos atstovai. Taip Baltijos respublikos ir Gruzija išsikovojo teisę rašyti ir leisti labiau tautinius, susietus su konkrečia respublika matematikos vadovėlius I–III klasėms. Kartu su vadovėliais buvo pirmą kartą SSRS parašytos ir išleistos metodinių nurodymų knygos mokytojams bei sukurti ir išleisti pratybų sąsiuviniai mokiniams. Tai buvo ženklus Baltijos respublikų laimėjimas tiek politine, tiek didaktine prasme. Taigi tuomet dar docentas B. Balčytis parengė lietuviškos trimetės pradinės mokyklos matematikos mokymo sistemą (1970–1973), kurios pagrindas pirmosios – lietuviškos pradinės mokyklos matematikos mokymo priemonės I–III klasėms. *Tai pirmasis B. Balčyčio parengtų mokymo priemonių pradinukams kompletas*. Aišku, darbas prasidėjo, rengiant aukščiau minėtas priemones I klasės mokiniams ir jų mokytojams. Pirmoji matematikos mokymo I klasėje priemonė buvo išleista 1970 m. Ji su nedideliais pakeitimais, nuo 1972 m. pavadinta vadovėliu iki 1978 m. buvo dar išleista 7 kartus. Jau pirmąją mokymo priemonę mokiniams lydėjo knyga pirmokėlių mokytojams. Ją 1973 m. pakeitė knyga I–III klasių mokytojams. Jau 1971 m. mokymo priemonė I klasės mokiniams išleista lenkų dėstomąja kalba mokykloms, dar vienas leidimas išėjo 1976 m. Knyga jų mokytojams išleista 1973 m. Nuo 1973 m. imti leisti pratybų sąsiuviniai pirmokams, iki 1975 m. išėjo 5 jų leidimai. Panaši „pradalgė“ nuo 1971 m. buvo varoma ir II klasės mokinių matematikos mokymo baruose. Iki 1978 m. išleisti 7 vadovėlio lietuviškoms ir 2 vadovėlio lenkiškoms mokykloms leidimai, pirmasis – 1972 m., knyga lietuviškų mokyklų II klasių moky-

tojams pasirodė 1971 m., lenkiškų – 1975 m. Pratybų sąsiuvinius leidžiant talkino bendraautorė Danutė Meškauskaitė. Vadovėlių III klasei B. Balčytis išleido 1972 m. Iki 1978 m. išėjo dar 4 jo lietuviški ir 2 lenkiški leidimai, pirmasis – 1973 m., mokytojo knygos (lietuviška – 1972 m., lenkiška – 1975 m.

Tačiau toks stabilumas tęsėsi neilgai. Prancūzijoje, o ir kitur Vakaruose labai greitai buvo pastebėta, kad pradinių ir viduriniųjų klasių mokiniams toks mokymas yra pernelyg abstraktus ir buvo grįžta prie labiau tradicinio mokyklinės matematikos turinio. SSRS, išleisus labai daug lėšų kurti naujai mokymo sistemai, mokytojų perkvalifikavimui (kasmet visi atitinkamoje klasėje dirbsiantys mokytojai buvo kviečiami į kelių savaičių kursus) dar buvo bandyta laikytis šios sistemos, tačiau XX a. 9 dešimtmetyje jos buvo atsisakyta. Tad ir B. Balčyčiui teko po 1970–1977 metų nesėkmės su aibių teorija grįžta matematikos mokymo koncepcija vadovėlius perrašyti kaip naujus. *Taip buvo sukurtas antrasis B. Balčyčio vadovėlių komplektas.* Taigi 1978 m. išėjo pertvarkytas vadovėlis pirmokams, kuriame buvo atsisakyta aibių teorijos pradmenų. Jį palydėjo knyga pirmųjų mokytojams (1978 m.). Naujas vadovėlis lenkų dėstomąja kalba mokykloms buvo išleistas pora metų vėliau – 1980 m. Naujasis vadovėlis lietuviškoms mokykloms iki 1986 m. dar buvo pakartotinai išleistas dar 3 kartus. Vadovėlis II klasei lietuvių mokykloms išėjo 1979 m. (iki 1987 m. – dar 3 leidimai), lenkų mokykloms – 2 leidimai (1981 ir 1984 m.). Mokytojo knyga išėjo tik lietuvių kalba 1979 m. 1979 m. SSRS Pedagogikos mokslų akademijos iniciatyva už darbus šioje srityje B. Balčyčiui buvo suteiktas profesoriaus vardas. 1980 m. išėjo matematikos vadovėlis 3 klasei. Mokytojo knyga išėjo 1988 m. Iki 1986 m. išėjo 4 perdirbti vadovėlio III klasei leidimai lietuvių ir 2 lenkų kalba.

Paskutiniame SSRS egzistavimo dešimtmetyje į mokyklą atėjo nauja reforma – imta mokyti vaikus nuo 6 metų. Tad B. Balčyčiui su kolegomis teko rengti šešiamečių vaikų matematikos mokymo sistemą (1981–1989). 1982 m., pradėjus parengiamosiose („nulinukų“) klasėse, kurios buvo įsteigtos mokyklose ar vaikų darželiuose, mokyti šešiamečius vaikus, kartu su savo buvusiomis studentėmis Danute Meškauskaite, dirbusia tuo metu Pedagogikos mokslinio tyrimo institute, ir Janina Balčytiene, Šiaulių pedagoginio instituto vyr. dėstytoja, B. Balčytis išleido matematikos mokymo priemonę šešiamečiams. Tai 3 dalių knygutė, mokymo priemonės ir pratybų sąsiuvinio hibridas.

1982 m. B. Balčyčiui už matematikos mokymo priemones, parengtas 1970–1981 m. paskirta Lietuvos SSR valstybinė premija.

Priemonė šešiamečiams pakartotinai dar buvo išleista 1983 ir 1984 m. Taigi taip B. Balčyčiui vadovaujant buvo sukurta *trečiasis vadovėlių komplektas.* Pradėjus mokyti šešiamečius, aišku, turėjo keistis ir mokymo turinys pirmojoje klasėje. Tad 1986 m. buvo išleista nauja B. Balčyčio ir D. Meškauskaitės matematikos mokymo priemonė pirmokams. Ji buvo pakartotinai leidžiama iki 1990 m. Lenkų dėstomąja kalba mokykloms ši priemonė išleista metais vėliau, o pakartota 1990 m. *Taip parengtas ketvirtasis B. Balčyčio mokymo priemonių pradinių klasių komplektas.*

Dar vienas reformos žingsnis – į pradinę mokyklą iš dalykinės sistemos buvo sugrąžinta IV klasė. Tai įvyko 1988 m., tad tais metais ir pasirodė B. Balčyčio vadovėlis jai. 1990 m. buvo išleistas jo II leidimas ir leidimas lenkų kalba. Mokytojo knyga pasirodė 1989 m. *Tai buvo jau penktasis B. Balčyčio parengtų vadovėlių komplektas.* Buvusiems šešiamečiams, tapusiems antroklasiams, pertvarkytas vadovėlis ir mokytojo knyga išėjo 1987 m. (III leidimas – 1989 m.). Joms išėjo 2 vadovėlio leidimai. At-

kūrus Lietuvos nepriklausomybę, teko šiose mokymo priemonėse padaryti kai kuriuos pakeitimus, susijusius su atsisakymu nuo komunistinio auklėjimo doktrinos, todėl dar išėjo pataisyti šios priemonės leidimai. Todėl atkūrus nepriklausomybę, išėjo 2 pataisyti vadovėlio leidimai (1990 m. lenkiškas ir 1991 m. – lietuviškas). Perdirbtas lietuviškas vadovėlis II klasei išėjo 2 kartus (1991 ir 1993 m.). Teko kaip naujus parašyti ir I (su D. Meškauskaite) bei III klasių vadovėlius (1993 m.) ir parengti naują vadovėlį IV klasei (1990 m.). *Taip sukurtas šeštasis B. Balčyčio vadovėlių kompleksas.*

Nuo 1992 m. B. Balčytis su buvusią savo studente Aldona Vaičiulienė, Kelmės raj. Budraičių pradinės mokyklos vedėja (1974 m. – nusipelnusi, 1988 m. – liaudies mokytoja, 1993 m. – mokytoja ekspertė) pirmokus pradeda vesti į „skaičių šalį“, *taip pradėdami septintąjį B. Balčyčio parengtų vadovėlių kompleksą.* 1992–1993 m. išėjo jų vadovėliai lietuviškoms, rusiškoms ir lenkiškoms mokykloms. 1994 m. išėjo ir mokytojo knygos lietuviškoms ir lenkiškoms mokykloms. Visomis trimis kalbomis buvo leidžiami ir pratybų sąsiuviniai. Nuo 1999 m. imti leisti kiek perdirbti šių vadovėlių leidimai, *taip pradėtas aštuntasis B. Balčyčio mokymo priemonių pradinukams kompleksas.* Išleista ir nauja knyga pirmokų mokytojams (2002 m.). Išleisti ir pertvarkyti pratybų sąsiuviniai. Beje, 9-jame XX a. dešimtmetyje pasirodė ir priemonė diferencijuotai dirbti su stipresniaisiais I klasės mokiniais, o tai – jau devintojo B. Balčyčio parengtų mokymo priemonių komplekto pradžia. Iki 2008 m. dar išėjo 5 šios knygelės leidimai, paskutiniai du – perdirbti, kaip pratybų sąsiuviniai. Dar vienas „šuoelis“ vadovėlių pirmokams rengime – nuo 2005 m. pataisyti vadovėliai leidžiami, į autorių kolektyvą įsijungus doc. dr. Rimai Martinėnienei, B. Balčyčio dukrai, *taip prasidėjo dešimtas B. Balčyčio rengtų vadovėlių kompleksas.* Rusiškoms ir lenkiškoms mokykloms pertvarkyti vadovėliai išleisti atitinkamai 2006 ir 2008 m. Rusiškai mokyklai leidimas dar pakartotas 2008 m. Leidžiami ir pataisyti pratybų sąsiuviniai. Diferencijavimas imtas taikyti atsižvelgiant ne vien į stipresnius, bet ir į silpnesnius mokinius. Į autorių kolektyvą įsijungus dar Šiaulių universiteto doc. dr. Onai Štitielienei, darbo su specialiujų poreikių (protiškai atsilikusiais) vaikais, buvo išleistas vadovėlis tokiems pirmaklasiams. Jis pakartotas ir 2007 m. *Tai – jau vienuoliktojo B. Balčyčio parengtų vadovėlių komplekto pradžia.*

Dar 9-jame XX a. dešimtmetyje buvo išleistas I klasės matematikos vadovėlis silpnaregių mokyklai, tai buvo 1984 m. išleisto vadovėlio bendrojo lavinimo mokyklai analogas – *dvyliktojo B. Balčyčio vadovėlių komplekto pradžia.*

1993 m. pradėtas „Skaičių šalies“ leidimas II klasei lietuvių, 1994 m. – ir lenkų bei rusų mokykloms. Lietuvių ir lenkų mokykloms 1994 ir 1995 m. išleisti dar du jo leidimai. 1996 m. lietuvių k. išėjo antraklasių mokytojo knyga. Pataisyti vadovėliai lietuvių k. išėjo 1999, 2000 ir 2002 m., lenkų k. – 2002 m., rusų k. – 2003 m. 2003 m. išleista ir nauja knyga mokytojams. Nuo 2006 m. vadovėlis kartu su R. Martinėniene vėl perdirbamas į 2 dalių vadovėlį ir išleidžiamas lietuvių k. (dar 2 leidimai – 2007 ir 2009 m.), lenkų ir rusų kalbomis jis išėjo 2008–2009 m. Pratybų sąsiuviniai irgi rengiami kartu su R. Martinėniene (iki tol visus „Skaičių šalies“ pratybų sąsiuvinius B. Balčytis rengė vienas). Su A. Vaičiulienė 1996 m. B. Balčytis parengė papildomų užduočių rinkinį stipresniesiems II klasės mokiniams (iki 1999 m. išėjo dar 2 jų leidimai, 2000, 2006 ir 2009 m. – dar 3 perdirbti leidimai). Darbui su silpnesniais mokiniais kartu su R. Martinėniene ir O. Štitieliene 2006 m. buvo išleistas tokiems antrokams pritaikytas vadovėlis.

III klasei lietuviškas vadovėlis „Skaičių šalis“ išėjo 1994 m. Tais pačiais metais išėjo ir lenkiškas, o sekančiais metais – ir rusiškas vadovėliai. 1996 m. išėjo papildomos

užduotys stipresniesiems trečiokams. Iki 2006 m. dar išėjo 3 jų leidimai. Perdirbtas leidimas išėjo 2008 m. 1998–2000 m. išėjo 3 lietuviško vadovėlio leidimai, 2003 m. – pataisyti leidimai visomis 3 kalbomis. Specialiųjų poreikių mokiniams vadovėlis išėjo 2007 m. Nuo 2007 m perdirbtus vadovėlius lietuviškai ir rusiškai B. Balčytis leidžia su R. Martinėnienė.

1994–2000 m. B. Balčytis leido „Skaičių šalį“ IV klasei (4 lietuviški, po 1 lenkišką ir rusišką leidimą). 2000 m. išėjo knyga mokytojams. 2003 m. visomis trimis kalbomis išėjo pertvarkyti vadovėliai. 2006 m. išėjo lietuviškas ir rusiškas jų antrieji leidimai. Iki 2007 m. visus pratybų sąsiuvinius B. Balčytis rengė vienas. Nuo 2007 m. pertvarkytus vadovėlių ir pratybų sąsiuvinius jis leidžia kartu su R. Martinėnienė. Iki 2009 m. išėjo dar po 1 lietuviško, rusiško ir lenkiško vadovėlio leidimą. Diferencijuotam mokymui su stipresniaisiais mokiniais 1997 m. išleistas papildomų užduočių rinkinys (su 4 bendraautorėmis), iki 2008 m. išleisti dar 4 jo leidimai. Išėjo ir vadovėlis, pritaikytas silpniesiems, specialiųjų poreikių mokiniams.

Be minėtų vadovėlių ir knygų mokytojams bei pratybų sąsiuvinių, B. Balčytis dar parengė 3 mokomąsias-metodines priemones [3, 4, 5] studentams bei pradinėjų klasių mokytojams.

Jau daugiau kaip 10 metų prof. B. Balčytis gyvena Vilniuje, toliau aktyviai rašo, tobulina savo vadovėlius ir kt. mokymo priemones. *Jis sukūrė tryliktąjį savo vadovėlių komplektą* – 2009 m. vėl pasikeitus mokymo programoms perdirbti jo ir bendraautorių vadovėliai: I klasei (2010 m.), II klasei (2010 m.), III klasei (2009 m.), IV klasei (2010 m.). Dabar leidžiami nauji pratybų sąsiuvinių variantai.

Šiuo metu M. Mažvydo bibliotekos nacionalinės bibliografijos duomenų banke yra įrašyta 414 B. Balčyčio darbų, iš jų 389 – knygos (daugiausia tai jo parengti vadovėliai, knygos mokytojams ir pratybų sąsiuviniai mokiniams). Aišku, tai ne visi B. Balčyčio darbai, tarp jų nėra daugumos sovietiniais metais parašytųjų.

Savo darbais B. Balčytis įsiliejo į Lietuvos matematikos didaktikos kūrėjų gretas, pirmasis pokaryje atsistodamas greta tokių prieškarinio nepriklausomos Lietuvos matematikos didaktikos darbų autorių, kaip Antanas Busilas (1889–1951), Juozas Damijonaitis (1871–1926), Mečys Mačernis (1897–1968), Jonas (1897–1953) ir Pranas (1863–1940) Mašiotai, Pranas Naujokaitis (1905–1976) ir kt.

Išvados

1. Bronius Balčytis pokario Lietuvoje buvo vienintelis autorius, kuriam pavyko nugalėti to meto SSRS priimtą „Maskvos monopolį“ ir išleisti savo parengtus pradinėjų klasių matematikos vadovėlius, knygas mokytojams, pratybų sąsiuvinius mokiniams, kurie buvo oficialiai pripažinti ir naudojami visose Lietuvos mokyklose. Kintant mokymo programoms, visa tai buvo keičiama, perdirbinėjama. Todėl B. Balčyčio naujų mokymo priemonių komplektai skaičiuojami taip: vadovėlių pradinėms klasėms – 7 komplektai, 2 komplektai šešiamečių mokymui, po 1 komplektą papildomų užduočių stipresniesiems mokiniams, specialiųjų poreikių mokiniams, silpnaregių mokymui. 12 originaliųjų knygų – didaktinių patarimų B. Balčytis parašė I–IV klasių mokytojams, taip padėdamas pasiruošti jiems kiekvienai matematikos pamokai. Taigi jis visiems laikams įsiliejo į prieškarinio nepriklausomoje Lietuvoje susiformavusias matematikos didaktikos kūrėjų gretas.

2. Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, B. Balčytis aktyviai įsijungė į pradinės mokyklos matematikos mokymo turinio pertvarkymą, kūrė savo vadovėlius, knygas mokytojams, pratybų sąsiuvinius mokiniams.
3. Į visą šią veiklą B. Balčytis įtraukė keletą savo mokinių ir kolegijų, taip sukurdamas savąją pradinės mokyklos matematikos didaktikos mokyklą.
4. B. Balčytis parašė nemaža matematikos didaktikos straipsnių, 3 mokymo priemonės studentams ir pradinių klasių mokytojų kvalifikacijos kėlimui.

Literatūra

- [1] A. Ažubalis. *Matematikos didaktika Lietuvos pedagoginėje periodikoje (1945–1990 m.)*. Vilnius, 2005.
- [2] Б. Бальчитис. *Методика изучения арифметических действий второй ступени в младших классах начальной школы: автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата педагогических наук (методика преподавания математики в начальных классах школы)*. Ленинград, 1966.
- [3] B. Balčytis. *Matematikos mokymo organizavimas I–III klasėse: metodiniai nurodymai pradinio mokymo pedagogikos ir metodikos specialybės studentams*. Šiauliai, 1979.
- [4] B. Balčytis. *Matematikos mokymo pradinėse klasėse turinys ir metodai: paskaitų konspektas*. Šiauliai, 1983.
- [5] Б. Бальчитис. *Оптимизация содержания и методики обучения математике в литовской начальной школе за 1970–1993 годы: тезисы научной работы, представленной на соискание ученой степени габилитированного доктора социальных наук (эдукологии)*. Вильнюс, 1994.
- [6] B. Balčytis. *Matematikos mokymo turinio ir metodikos optimizavimas lietuviškų mokyklų pradinėse klasėse 1970–1993 metais* [Rankraštis]: habilitacinis darbas socialinių mokslų (edukologijos) habilituoto daktaro mokslo laipsniui gauti. Šiauliai, 1994.
- [7] B. Balčytis. *Aritmetinių tekstinių uždavinių sprendimas I–IV klasė: mokymo teorija ir praktika*. Kaunas, 2000.

SUMMARY

Prof. Bronius Balčytis, the author of course-books of mathematics

A. Ažubalis

Bronius Balčytis (born: Feb. 14, 1926) – Professor, Habilitated Doctor of Social Sciences. Member Lithuanian Mathematicians Society, Lithuanian SSR State Award laureate, 1982. Prepared: mathematics education system for Lithuanian three-year primary school, 1970–1973; methods system of compulsory mathematics education for 1st grade children, 1981–1989; mathematics program and methods system of education in Lithuanian primary school, 1991–1997. Author, 13 math. textbooks, 12 books for teachers, 3 books for students and over 150 other publs. Over 30 of his books translated into Polish and over 20 – into Russian.

Keywords: didactics of mathematics, habilitated doctor, primary school, professor, textbooks.